

Tove Alsterdal

POD AJ MI RUKU

Ljndeni

Podaj mi ruku

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindenisk
www.albatrosmedia.sk

Lindenisk

Tove Alsterdal

Podaj mi ruku – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Tove Alsterdal

PODAJ MI RUKU

Ljndeni

Copyright © Tove Alsterdal, 2014 by Agreement with Grand Agency.

Translation © Miroslav Zumrík, 2019

Cover design © Radoslav Bielený, 2019

Cover photo © Paradise Studio/Shutterstock

Photo of Tove Alsterdal © Nikolaj Alsterdal

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-0897-5

ISBN e-knihy 978-80-566-0945-3 (1. zverejnenie, 2019)

BUENOS AIRES

1978

V tme mala pocit, že sa dusí, znova a znova. Na hlavu jej natiahli špinavú kuklu a ona nemala dostatok vzduchu. Kuklu už predtým určite použili. Zdalo sa jej, že cíti pach potu, ľudských výlučkov, niekoho, kto to nezvládol.

Telo sa vzbúrilo proti nej. Horelo od elektriny a kričalo z otvorených rán na chodidlách, tepalo v lone, kam jej to pustili ešte raz.

Prehrávali hudbu. Celý čas tá hudba.

You can dance, you can jive, having the time of your life...

Napriek hluku ventilátora dokázala rozoznať zvuky vzdialených vlakov a hustnúcej premávky, keď sa z noci stával deň. Ranné zvuky boli najväčšou hrôzou. Dvere búchajúce na nižších poschodiach, kroky po schodoch stúpajúce k povale, kde ležala. Čakanie, kým škárou pri dolnom okraji kukly uvidí čižmy, a potom opäť hudba, tóny z praskajúceho magnetofónu, ktoré sa medzi kamennými stenami ozývali čoraz hlasnejšie a ona si pri nich priala zomrieť. Predstavovala si smrť ako chladné a bezodné ticho. Ako nehybné čierne jazero v lese, ktorý nikdy znova neuvidí. V noci, keď jej osamelosť v kukle pripadala ako súvislá stena a ona mohla iba hádať, odkiaľ prichádza dýchanie v jej blízkosti, myslela práve na to jazero. Zvlášťne. Tak dávno tam nebola. Unavovalo ju. Nekonečné värmianske lesy ju vtedy dusili a teraz si predstavovala, že tam, iba tam by mohla opäť dýchať.

Bolesť neprestávala. Dni stále plynuli.

See that girl, watch that scene, diggin' the dancing queen...

Stalo sa, že kdesi veľmi ďaleko počula spievať deti zo školy, a to bolo horšie než výkriky a čižmy, ktoré tvrdo udierali do kamennej podlahy. Na druhej strane existoval život, kým ten jej odňali a nikto nevedel, kde je. Začula hlasy, ktoré spoznávala. Zmocňovalo sa jej šialenstvo. Videla iba podlahu a nohy v čižmách, keď sa blížili. Ak sa odvážila nadvihnúť hlavu, rozoznala spodnú časť čiehoi trupu.

Teraz zavolali jej číslo. Tak veľmi bolelo, keď vstávala. Odviedli ju dolu po schodoch, potkýnala sa pritom o reťaze, ktorými mala spútané nohy, a cez oči jej natiahli šatku, takže sotva videla jeden schod za druhým.

Rinčanie ďalších reťazí okolo nej, ešte jedno schodisko.

Musí sa pokúsiť spomenúť dievčatá, povedať, že je mama, nechápu to? Jeden úder obuškom po krku a stíchla.

Suterén. O tomto dome vedela už pomerne dosť a rovnako veľa pochopila o zle, bolesti a pohrdaní tým kusom hnoja, ktorým bola. Objavovali sa myšlienky o Bohu, no nikdy nepatrila medzi tých, čo padnú na kolená a modlia sa.

Zhodili ju na zem. Vlhké ruky jej zvierali ramená a nohy, prsty sa jej zabárali do rán. Tvrdili, že ju zaočkujú.

Štipnutie do ramena. A potom hmla. Ako ranný opar nad jazerom Fryken, pomyslela si, snažila sa rozpamätať na jazero a ticho, ale začala sa triasť. Nechcela umrieť. Jej končatiny sa priecili tejto nespravodlivej smrti, veď žila tak krátko, nedokázala sa však viac hýbať. Telo sa bez citu zviezlo na kamennú podlahu. Bolesť sa stiahla a ona viac necítila to zlé. Iba pach moču.

Potom počula niekoho celkom blízko nariekať a ďalej už nič nevnímala.

JAKOBSBERG

2014

Obe ženy sa vykrúcali pred zrkadlom, pokúšali sa nájsť uhol, z ktorého by vyzerali najlepšie. Ľavý alebo pravý profil, to bola otázka, mali hebkú pokožku a špúlili ústa, ktoré kričali po bozku. Jedna si utrela trochu rúžu zo zubov a kútikom oka sa na ňu pozrela. Charlie mala podozrenie, že len čo vyjde von, okomentujú jej vek.

Len si tu stojte a lichoďte si, koľko chcete, pomyslela si, aj tak netušíte, čo znamená milovať.

Cestou späť k baru sa zapotácala.

O živote neviete nič, nič o tom, čo je ťažké a zlé.

Pri barovom pulte ju podsadol niekto v čiernom a trblietavom.

„Prepáč, ale tu som sedela ja,“ pokúsila sa prekričať hudbu.

Dievča sa pootočilo.

„A kedy?“

Charlie sa pretlačila bližšie a podarilo sa jej úmyselne zhodiť dievča zo stoličky. Na svojom stehne ucítila mužovo koleno a jeho pery na svojom uchu.

„Ty a ja sme tu asi najstarší,“ skonštatoval. „Vravíš, že si tu už bola?“ pokúšal sa konverzovať.

Charlie si odpila z tretieho drinku a otočila sa k tanečnému parketu, dunivá hudba sa vlnila a odrážala, prenikala jej telom.

Áno, pomyslela si, už som tu bola. Som tu celý život. Našla som lásku a znova som ju stratila. Stále som, pretože horím. Žijem.

„Nepôjdeme inam?“ zakričal.

Na internete vystupoval pod menom *Anosomtoja*. Čomu to vra-
vel, že sa venuje? Vývoju? Nemysli si, že to pôjde tak ľahko, hovorila
si v duchu. Nemysli si, že som vďačná už za to, že si o niekoľko ro-
kov mladší. Ak vôbec si.

Pozrela sa mu do očí, ale nestalo sa nič, neiskrilo to medzi nimi.
Nemohol jej pomôcť. Večer bol premárnený.

A čo ak nie? Pohľadom kĺzala po miestnosti. Muž, ktorého si všimla
už predtým, tam stále stál. Pri vchode, s tvárou ukrytou v tme, osa-
melý, rozhliadajúci sa. Jeho pohľad na nej utkvel presne v okamihu,
ako jej na tvár dopadlo svetlo, a ona to odrazu ucítila. Smiech, ktorý
sa začal v lone a rozbehol sa do celého tela. Rozhorúčila sa a rozprú-
dila sa jej krv.

Opojenie jej vrelo v hlave. Odtisla od seba drink.

Pomaly prešla k tanečnému parketu a na chrbte cítila mužské po-
hľady, nepozvala ich však, aby ju nasledovali. Tancovala sama, vždy.
Zdvihla ruky nad hlavu a začala sa pomaly vlniť v rytme hudby, v ba-
sových linkách, uistila sa, že muž pri dverách sa na ňu stále pozerá,
že sa presunul o čosi bližšie a nemôže od nej odtrhnúť oči, a ona tie
svoje privrela a tancovala, nemyslela viac na to, ako sa odtiaľ dostane.

Žiaden z tých, ktorí ho v tú noc videli kráčať po Jakobsbergu, ne-
vedel, kým v skutočnosti je. Ľudia sa odtiaľ sťahovali, vydali sa za
svojimi snami, iní sa pobrali na večnosť, firmy zanikli.

Tabule sa zvesovali, tváre vymazávali.

Rytier odbočil do centra a všimol si, že v neónovom nápisu nad
kinom Falken nesvietia písmená F a N. Prešiel popred okná zruše-
nej kaviarne Domus, kde teraz boli pokladnice supermarketu Coop.
Ak by privrel oči, znova by tam vnútri okolo okrúhleho stola uvidel
starých kamošov. Zazrel by život, ako vyzeral odtiaľ.

Presne vedel, pri ktorom okne sedeli, keď tu spolu boli prvýkrát.
Pamätal si vôňu jej vlasov, ako sa jej krútili a neposlušne padali pred
oči, ako zakláňala hlavu, keď ju rozosmial.

Ladový vietor sa hnal pomedzi štvorhranné budovy v centre a netušil nič o jari, bral so sebou odpadky a nepríjemné spomienky.

Samozrejme, že nikto nemohol viesť kaviareň niekde, kde ľudia sedeli a prerozprávali pol dňa nad jednou šálkou jávskej kávy. Dokonca ani družstvo. Nie za takýchto okolností. Spoločnosť sa musí vyvíjať. Buď napreduje, alebo sa rúti do pekla.

Okolo s hulákaním prešla skupinka mladých. Vo voľných nohavičiach a bundách s kapučňami smerovali hore k Söderhøjden. Rytier sa stiahol do ulice medzi miestnym úradom a Angelovým stánkom, aby sa im vyhol. Z tunela sa vynorilo niekoľko nočných oslavujúcich z posledného kyvadlového vlaku a rozprchli sa. Pred podnikom Rytier Jakob stál vyhadzovač a fajčil.

Vtedy si ju všimol. Alebo možno o čosi neskôr. Najprv tam bolo zopár dvadsaťročných báb, ktoré sa so smiechom vyrútili z podniku. Po kamennom námestí sa rozľahla diskotéková hudba, až kým sa dvere opäť nezabuchli.

Rytier Jakob. Ten podnik pri tuneli tu bol odnepamäti. Pociťil chuť na alkohol, čas akoby zastal. Teplo a hustý dym tam vnútri, už len pomyslenie na spenené pivo v pohári mu myklo nohami. Vibrácie strún pod bruškami prstov ľavej ruky pri akorde C! Vo vzduchu sa vznášalo blues *a teraz sa utíšite, pretože vám zahrám skladbu o trpkom živote a o zázraku lásky...* Rytier sám pre seba natiahol a pokrčil prsty vo vrecku, ukazováč na strunu H, prvý pražec, prostredník na strunu D, druhý pražec. Struna A pod bruškom prstenníka, malíček na éčku a *vaeng*, keď hrabol do strún, počul to úplne jasne.

Potom sa dvere do Rytiera Jakoba otvorili znova. Je to naozaj ona?

Tmavé vlasy jej povievali okolo hlavy, bola taká pekná. Nerozmýšľal, vykročil z tieňa a zdvihol ruku.

„No nie, ahoj,“ povedal. „Ahoj, kočka.“

Koženú bundu mala rozopnutú, na nohách plátenné tenisky, nevyzerali, že je v nich práve teplo.

„Ako sa máš?“ opýtal sa a chvejúcou sa rukou si prešiel po vlasoch. Predtým ich mával zopnuté do chvosta. „Ty ma nespoznávaš?“

Chlapík, ktorý bol s Charlie, k nemu urobil dva kroky. Zadíval sa mu priamo do očí.

„Čo chceš?“

Rytier vedel odhadnúť, kedy je načas ustúpiť. Muž bol nižší než on, ale značne širší. S holou hlavou.

„Poď, ideme,“ ozvala sa Charlie.

„Poznáš ho?“ opýtal sa muž.

Keď Charlie potriasla hlavou, rozvlnili sa jej vlasy.

„Je mi zima,“ povedala mrzuto a rozhodne potiahla chlapíka za rameno, „poďme už.“

Muž venoval Rytierovi posledný pohľad a potom zamierili na námestie.

„Aj ty by si sa mal asi hýbať,“ upozornil ho vyhadzovač za ním.
„Zamrzneš, keď tu budeš stáť.“

Rytier zadupotal nohami, aby si v nich rozprúdil krv. Šiel za párom v miernom odstupe. Týpek sa nezachoval pekne. Čo je zlé na tom, ak sa človek správa slušne? Prešli okolo galérie, ktorá sa vypínala nad starou Domuskou a prekrúcala proporcie, domy z päťdesiatych rokov oproti kvôli nej vyzerali staršie a menšie, než si ich pamätal. Charlie sa tam vpredu pritísla k týpkovi o čosi bližšie, vzápätí ju prehltla tma na konci centra a bola preč.

Zastal pri odpadkových košoch. Trochu sa v jednom pohrabal päsťou a objavil spolovice zjedené balenie hranolčekov a časopis Metro. Nič na pitie. V hrudnom koši pocítil prázdno, už sa to začalo, čoskoro si bude musieť niečo dať. Poboľievalo a píchalo ho v prstoch, ktoré boli na chlad najcitlivejšie, a tiež v strpnutých palcoch na nohách. Zdvihol zrak, keď si uvedomil, že zozadu sa k nemu niekto blíži.

Krásny čierny kabát, taký trojštvrťový, aký nosievali dole v meste. Ich pohľady sa stretli.

„Ále, doriti, recyklácia,“ povedal Rytier a zamával hranolčekmi, pohľad mu skĺzol na noviny. Boli včerajšie. V Sýrii stále zúrila vojna. Chudáci. Minister Anders Borg povedal, že Švédsko je na tom dobre, ešteže čoskoro budú voľby, doriti.

Muž v kabáte nič nepovedal, iba rýchlo pokračoval rovnakým smerom ako tí dvaja predtým. Čoskoro zmizol aj on.

Kamenné dlaždice. Odpadky víriace okolo. Vietor, ktorý sa dobýjal do tunelov a uličiek.

Rytierovi v tú noc neostávalo nič iné, ako vyjsť až k Mlynskému kopcu. Cez tunel kyvadlového vlaku, kde v odpadkových košoch dohromady našiel akurát polovicu citróna Loka a zvyšky bagety s tuniakom zo Subway. Krátko sa ohrial v novej čakárni autobusovej stanice, kým ho nerozzúrilo ostré svetlo. Pokračoval cez chodník s názvom Vtáci spev, jeho nohy už k cieľu kráčali podvedome.

Jakobsberg, teda Jakan, bol celý jeho život. Nachádzali sa tu všetky jeho spomienky, Kutica, drevená vila hore na ulici Aspnäsvägen, kam často chodievali, keď boli mladí a divokí, a predtým Lúka, rovno vedľa centra, kde sa schádzali a po večeroch grilovali a plnili starú studňu pivovými fľašami, až kým nepretiekla. Ľudia sa báli prejsť okolo a miestne noviny písali o nebezpečnom gangu napriek tomu, že oni akurát pili slabšie pivo z tých malých plechoviek, ktoré vtedy predávali v balení po šesť, brnkali na gitare a spievali, tiež dosť fajčili, samozrejme, a všeličo do seba liali, ale čo, doriti, veď boli mladí. Bolo to dávno, potom ich odviezli preč a na zvyšku zeme, ktorá tvorila Lúku, postavili domy, v jeho hlave však partia stále existovala, ďalej hrala pesničky, ktoré nikto iný nepočul.

Keď sa vyteperil až navrch kopca, kde dvesto rokov stával mlyn, až kým vyhorel, znovu ho postavili a znova vyhorel, začal pochybovať, že stretol naozaj Charlie. Stávalo sa, že videl čosi, čo nik iný nie. Mal teóriu, že všetky časy existujú súčasne, paralelne, a nie v priamej línii. Jestvuje veľa žien, ktoré sa na seba podobajú, ale ona bola vždy čímsi výnimočná.

Zlaté dievča.

Pod nejakými kríkmí napokon našiel dve poloprázdne plechovky piva, sčasti ukryté v starom lístí. Jedno značky Mariestad 4,5 a jedno slabšie, no aspoň niečo. Pivo však naspodku zmrzlo na hrudky ľadu. Rytier sa presunul k drevenej hranici, ktorú sem natáhali oby-

vatelia mesta. Zajtra je sviatok Valborg, pálenie čarodejníc, a potom máj, takže jar je už za dverami. Pamätal si, ako boli dievčatá malé a on pracoval vo fabrike na kondómy. Na Valborg dostali biele sandále, vtedy teda nemrzlo, doriti.

Znel zborový spev, trieskali petardy a zúrila zima.

Nájdenie piva mu o stupeň zlepšilo náladu. Všimol si, že na obrovskej kope raždia a odpadkov je postavená pohovka. Červená dvojmiestna, niekto sa ju rozhodol vyhodiť. Vyzerala naozaj lákavo. Skotúľal ju, sadol si a prikryl sa niekoľkými kartónmi. Zápalky mal so sebou vždy. Vo vrecku bundy tiež našiel sviečku. V novinách čítal o chlapíkovi, ktorý prežil noc v aute na sever od Pajaly uprostred zimy iba vďaka sviečke v príručnej skrinke. Odvtedy si také sviečky vždy napchal do vreciek, keď sa mu naskytla príležitosť. Zapálil ju a podržal nad ňou plechovku Mariestadu. Ležiak sa roztápal dlhšie, než by sa zdalo. Začal sa silno triasť, buď od zimy, alebo to bol začiatok záchvatu. Zo sviečky odkvapol vosk, ktorý drobný plameň zahasil. A tak zapálil časopis Metro, ten bol úplne suchý, a keď sa oheň rozhorel, spomenul si na vojnu v Sýrii. Oheň sa zahryzol do kúska kartónu a potom pár paličiek a dosiek, až mu pri nohách vznikla vatrička. Cítil, ako ho do tváre pichajú plamene, a ľad, ktorý sa pomaly topil, keď sa zo zmrznutého dna plechovky uvoľnili prvé kvapky.

Lena Morbergová videla, ako sa hodiny na nočnom stolíku posunuli. Ukazovali presne štyri nadránom. Počúvala klepot zo synovej izby. V noci všetky zvuky zosilneli. Teraz už používal slúchadlá, takže nemusela vnímať výbuchy a strieľanie, aj tak sa jej však zdalo, že tam vnútri bojuje vo vojne, strieľaj, strieľaj, zabíjaj, a ona zatiaľ v duchu rozoberala, čo s ním tie hry robia, kým sa to tam vnútri vo svojom svete jej mladší syn stáva.

Pod prikrývkou jej bolo príliš teplo, a tak ju nervózne odhrnula, trpeli jej nohy, musela vstať. Mala by to riešiť inak? Stanoviť odmeny, protislužby, tresty, jedna hodina za počítačom by stála jednu hodinu

učenia? Niečo predsa povedať musí. Uvedom si, že ráno vstávaš, a čo známky, tvoj život, tvoja budúcnosť, obrátiť si denný režim je nebezpečné. Vzdialíš sa skutočnému svetu, toto tu nie je život.

Alebo áno?

Nie je dobre, že ho niečo zaujíma? Že sa naučil všetko o počítačoch, vycibril si schopnosť pohotovo reagovať?

Prikrývku zo seba úplne stiahla a otvorila vetračku, vonku bolo chladno, potrebovala vzduch. Tabletky na spanie nechcela. Oťažievala jej z nich hlava a mala neodbytný pocit, že je neprítomná. Noc pred sviatkom Valborg a teplota pod nulou, to je šialené. Pozrela sa na rady okien v obľeb fasáde oproti. Pred niekoľkými dňami panovali až letné teploty, začali kvitnúť stromy. Naozaj teraz vo vzduchu poletuje sneh?

Vo viacerých oknách sa svietilo. Počas nocí po byte nechodila sama, videla ich už predtým. Tých, čo nespia.

Dolu na prvom poschodí niekto zažal a Lena videla žiaru počítačovej obrazovky z viacerých okien, sieť vždy bdela, ľudia sa schovávali za klávesnicami, milovali sa, nenávideli a víťazili v imaginárnych vojnách. Priamo oproti na šiestom poschodí vošla do kuchyne mladá žena iba v nohavičkách a naliala si čaj. Neuvedomuje si, že ju vidieť? Zazrela tiež staršieho muža vo svetle zabudnutého adventného venca. Zdalo sa jej, že ho pozná, nevedela si však spomenúť na meno. Nie je to ten, čo na poslednej výročnej schôdzi navrhol, aby sa vnútri vybudoval dvor s plotom a bráničkami, pomyslela si, a vtom sa niečo odrazu pohlo, popred ňu preletel tieň. Vykríkla a odskočila od okna. Boli to rozkročené nohy, tesne za oknom, úplne nahé ľudské telo. Otvorené ústa a roztvorené oči, vlajúce vlasy a vzápätí boli preč. Prázdno. V nasledujúcom okamihu zdola začula zvuk, na ktorý nikdy nezabudne. Tvrdý úder a praskot a potom odniekiaľ krik a ďalšie zvuky, ktoré sa medzi budovami násobili a odrážali.

Potom často rozmýšľala: Bolo nás toľko.

Toľkí sme v tú noc nemohli zaspáť.

Keď sa ozvalo prvé policajné auto blížiacie sa zdola od cesty Viksjöleden, na ihrisku vo dvore sa zišlo už sedem osôb. Na pyžamá si natiahli kabáty alebo si rýchlo obliekli tepláky a nestihli si zapnúť bundy. Sedemdesiatnik latinskoamerického výzoru preliezol cez nízky plot okolo ihriska, aby sa mŕtvemu pokúsil nahmatať pulz na krku – ten bol od krvi a zakrývali ho vlasy, takže najprv nebolo vidieť, že je to tvár ženy, jej telo sa skrútilo spôsobom, ktorý sa nedal označiť inak než groteskný. Tenký župan jej po páde zahalil väčšiu časť tela.

Niektu uprene hľadel, iný odvracal zrak.

„Necítim žiaden pulz,“ povedal muž. Volal sa Rodríguez a do Jakobsbergu prišiel ako utečenec z Čile pred štyridsiatimi rokmi. Hovorilo sa, že pracoval ako ochrankár čilského prezidenta Allendeho.

„Jasné, že necíti, doriti,“ zamrmľal mladší chalan, ktorý si ani nestihol navliecť bundu. V trochu primalej mikine ukázal navrch obrovskej bytovky s pôdorysom ohnutým ako banán. Týčila sa do čiernej oblohy bez hviezd do výšky desiatich poschodí.

„Spadla odtiaľ. Videl som to. Také čosi sa predsa nedá prežiť, nie?“

Lena tam iba stála a pozerala sa. Počula, ako si ľudia navzájom hovoria vety ako to je hrozné a to je strašné, nechápem, hneď sme volali stodvanástku, a vy bývate v dvadsaťjednotke, však?

Potom na niekoľko minút stíchli, pretože viac nebolo čo povedať. Pozrela sa nahor a rozmýšľala, ako dlho trvá okamih, odkedy človek skočí. Stihne mu prebehnúť život pred očami, stihne si predstaviť bolesť, ktorá príde? Striasla ju zima, pritiahla si kabát na nočnej košeli a ľutovala, že si nevzala nohavice, prv než vybehla von.

„Tak prídu už konečne?“ ozval sa Gustavsson, starší muž z výročnej schôdze, ktorý takisto zišiel dolu. Lena sa pozrela na hodinky. Prešla sotva polhodina, odkedy hodiny na rádiu v jej byte ukázali štyri. Začula, ako niekto potichu povedal, že sa tu hrávajú malé deti. A že je to preto ešte horšie. Napadlo to aj jej, hoci by tak možno uvažovať nemala. Ihrisko, na ktoré boli v bytovom družstve takí pyšní, spolu so zľavami a miestom na grilovanie, a minigolfové ihrisko medzi bytovkami. Stihnú odpratať telo, krv a všetko to ostatné, bez-

tvaré, lepkavé, čo sa rozprsklo, keď žena dopadla, postarajú sa o také veci policajti? Asi by to malo byť preč, skôr ako sem prídu deti?

Ľudia sa znova zhrkli a čudovali sa, kde toľko polícia trčí, niektorí podupkávali a mali pocit, že musia vysvetliť, prečo boli hore v nedeľu v noci o 04:13, čo bol presný čas, keď k udalosti došlo.

Lena nemala chuť rozprávať o svojich chronických problémoch so spánkom a úzkosti, pozrela sa nahor k oknu na siedmom poschodí, ktoré osvetľoval synov počítač. Ani si nevšimol, že som vybehla, pomyslela si, nevie, že pod jeho oknom niekto zomrel. Mala chuť vrátiť sa tam hore, vytiahnuť ho do tejto prekliatej mrazivej aprílovej noci, a ukázať mu mŕtvolu. Existuje čosi ako skutočnosť a tá je občas úplne na hovno, ale my v nej žijeme, POCHOP TO! A potom by ho objala, presne tak, ako keď bol malý.

Keď Uffe Rainer uvidel, ako silné svetlá z policajných áut zalievajú dvor, stiahol sa ku vchodovým dverám. Stál obďaleč a videl to isté, čo všetci: ženu, ktorá dopadla na malý drevený plot a umrela pred ich očami, na udržiavanom dvore medzi dvoma obrovskými domami v tvare banánu na ulici Aspnäsvägen v Jakobsbergu.

Ako v nejakom prekliatom filme. Uprene sa pozeral na jej vlasy, ktoré sa roztekali do tmavej škvrny, na nahú nohu, vystretú nahor. Čoskoro ju odnesú na nosidlách, policajti zrejme kriedou zaznamenajú obrys jej tela a on ju už nikdy neuvidí.

Auto s vysielaczkou sa blížilo, predieralo sa pomedzi košaté kríky a bicykle, ktoré stáli vonku. Potom zamierilo práve cez zamrznutý, pôvodne bahnitý trávnik, a zastalo. Vystúpili z neho dvaja policajti.

Uffe Rainer sa obrátil a vklzol späť do vchodu. Bol to inštinkt. Pridržal dvere, aby nešťukli, keď sa zatvorila.

Keď vyšiel na desiate poschodie, musel podísť k jej dverám. Tak rád by siahol po kľúčke, otvoril a uvidel ju vnútri spať.

N. Holm, stálo na poštovej schránke. Nie Erikssonová, ako sa Charlie volala priezviskom. Vedel, že ju tu načierno ubytovali príbuzní Nanny Holmovej, ktorú pred niekoľkými rokmi vzali do domova dôchodcov. Charlie musela Uffemu sľúbiť, že to nikomu neprezradí, pretože v takom prípade by ju z bytu vyhodili. Jej klamstvá boli drobné poklady, ktoré ukrýval pred svetom.

Keď sa vrátil do svojho bytu, rýchlo zavrel dvere a odohnal samičku korely, ktorá si mu chcela sadnúť na plece. Urazená Ebba Grönová zatrepotala krídlami a usadila sa na polici na klobúky: „Osemsto stupňov,“ zašiekala, „Ver mi.“

„Buď ticho,“ zasipel Uffe Rainer.

„Buď ticho, Major Tom,“ ozval sa z obývačky Ziggy Stardust. Červenochvostý žako sedel na svojom obľúbenom mieste na lustrí, Uffe ho však potme nedokázal rozoznať. Zahmatkal po policičke s knihami. Vzal si ďalekohľad a postavil sa k závesom, tým starým kvetinovým, ktoré tu viseli, odkedy mama pred štyrmi rokmi zomrela a on to tu musel prevziať.

Teraz na dvor dorazila záchranka. Prišlo ešte jedno auto. Ďalší dvaja policajti. Ďalekohľadom videl, ako sa viaceré tváre s otvorenými ústami obrátili nahor. Nieкто ukazoval priamo na okno, za ktorým stál. Alebo možno vedľa, k Charliinmu balkónu? Po oblohe stúpala dym, niekde očividne horelo. Personál záchrany prikryl jej telo plachtou. Už ju nevidel.

Teraz sa z hlúčika odčlenil jeden zo susedov. Uffe spoznal holú hlavu frfloša Reinikainena. Býval v rovnakom vchode, na treťom poschodí alebo tak nejako, a teraz viedol policajtov ku vchodu.

Uffe zložil ďalekohľad. Čoskoro sa ozve dobre známe škrípanie výťahu.

Tam dolu cúvala záchranka von z dvora. Ju so sebou nevzali. Vedel, čo to znamená. *Sine spe*. Beznádejný prípad.

„Mrznem,“ zašiekala Ebba Grönová, keď sa vrátil do chodby. Uffe prilákal vtáka dolu z police a zatvoril ho do spálne. Stálo ho to takmer dva roky a celé kilá semienok, kým korelu, túto maličku

pankáčku so sivožltým odstávajúcim chocholom na hlave, naučil najznámejšie texty speváčky Ebby Grönovej. „Ver mi, ver mi.“ Nespokojné škriekanie sem teraz cez dvere doliehalo iba slabo.

Z papierovej škatule pod policou na klobúky vzal hľbu reklamných letákov. Zroloval ich a opatrne vsunul do otvoru poštovej schránky, čím vznikla škára pre zvuky zo schodiska. Potom klesol na zem ku vchodovým dverám a počul, ako výťah zastal, ozvali sa ťažké kroky po hladkej kamennej podlahe.

„Takže už je mŕtvý?“ Ariel sa mocovala s konárom, ktorý sa nepodával, mykala ním a ťahala ho, akoby jej strom odopieral čosi, na čo mala právo.

„Nie, zlatko, práveže žije,“ povedala Helene a ukazovala na púčiky, ktorým sa veľmi nechcelo vyraziť.

Vzala dievča za ruky a hnietla ich vo svojich, až boli teplé.

„Nevrátime sa k ostatným?“

Na lúke dolu pri pláži rástla kopa drevín, ako to už na jar býva. Kričky a staré stromy, ktoré uhynuli počas zimy, hromady suchého minuloročného listia a drevá, ktoré sem priniesli ľudia pri upratovaní letných chatiek. Zátoka v šérach bola žiarivo modrá a mala sedem stupňov, ako zistil Malte, ktorý vždy vyskočil na mólo a najprv skontroloval teplomer pripevnený o bóju. Helene Malteho videla, ako ťahá niekoľkometrovú dosku k hromade raždia, a vtom začula, že jej zvoní mobil.

„Dávaj pozor, aby v nej neboli klince,“ zvolala a pomyslela si, že mala telefón vypnúť, aby jej túto harmóniu s prírodou nenarúšal.

„Pani Helene Bergmanová?“

Cudzí, výrazne neosobný hlas.

„Áno, pri telefóne.“

Helene nezachytila meno, iba to, čo prišlo potom.

„... z policajného zboru v Norrorte.“

„Prepáčte, o čo ide?“

Otočila sa chrbtom proti slabému vetru. Norrort, prebehlo jej myslou, tam patrí Norrtälje. A tiež Roslagen, Vaddö a Nyby, kde sa práve nachádzala. Stalo sa niečo s chatou, s Jockem? Ostal v nej, aby po zimných mrazoch opravil kohútik. V prvom momente jej napadol požiar, ale to by predsa nad stromami videla dym.

„Takéto správy neradi oznamujeme po telefóne. Boli sme za vami na vašej adrese, ale nenašli sme vás doma. Ste sama?“

„Prečo sa pýtate?“

Helene podišla k mólu, aby to nikto nepočul, preč od miesta oslavy, kde sa zhromaždilo zo dvadsať dedinčanov a letných hostí, nerátajúc deti. Žiadneho z tých ľudí veľmi nepoznala, niežeby sa stýkali, ale zdravili sa, samozrejme, a keď mali možnosť, zapájali sa do činností v obci, do osláv sviatku Valborg a letného slnovratu, výročného stretnutia združenia obcí. Čosi v policajtovom hlase jej napovedalo, že sa dozvie niečo nepríjemné. Už len to, že jej volá v nedeľu, ju zneistilo, a tak sa otočila k moru, ktoré pohlcovalo všetky zvuky, odtiaľ nikto nemohol vidieť jej tvár.

„Ide o Camillu.“

„Prepáčte, o koho?“

„Vašu sestru.“

„Aha.“

Helene počula, že policajt zopakoval meno, Camilla Erikssonová, a potom to, čo nasledovalo. Klesla na mólo, chlad z dreva necítila. Mŕtva. Také zvláštne slovo, také krátke. Tak málo písmen, akoby sa to muselo vybaviť rýchlo, za okamih, a odrazu je všetko inak. Hlas ďalej znel. Niečo o balkóne. Že ešte nie sú známe bližšie podrobnosti.

„Pani Bergmanová, ste tam?“

Sklonila pohľad do vody, na pohojdávajúcu sa bójú. Reťaz pri pohybe škripala. Zdalo sa jej, že svoj hlas počuje prichádzať odkiaľsi zvonka.

„Prepáčte... pre mňa je to vždy Charlie. Preto som hneď nezaagovala.“

„Potrebujeme vám položiť niekoľko otázok. Najlepšie by bolo, keby ste prišli na policajnú stanicu do Sollentuny, ale môžeme po vás prípadne poslať niekoho z miestneho zboru. Nachádzate sa na ostrove Vaddö v obci Norrtälje, však?“

„No teraz sa odtiaľto nedostanem.“ Pozrela sa na májovú vatru, konáre vytrčajúce ako z obrovského vtáčieho hniezda. Nesmú sem vliezť a rozbiť deťom idylku, pocit bezpečia, ktorý im vytvorila. Trádicie, ktoré každoročne dodržiavali. Videla Ariel a ďalšie dievčatko, ako okolo seba rozhadzujú suché lístie a smejú sa. Jocke by mohol ostať s deťmi. Ona môže nastúpiť na autobus do mesta. Vystúpi pri Mörby alebo pri nemocnici v Danderyde, odtiaľ predsa idú spoje až do Sollentuny.

„Len som si myslela... dnes večer je sviatok Valborg.“

Sekundy ticha. Priala si otvorený horizont, ostrovy však obohnali zátoku lesom. Ako môže myslieť na také veci, ako je oslava sviatku Valborg? Čo si o nej pomyslí policajt, ktorého meno nezachytila a ani nechce vedieť? A predsa existovalo čosi, čo bolo práve v tomto okamihu, keď sa všetko v jej vnútri rútilo, dôležitejšie: že človek sa musí držať svojich istôt. Nesmie sa stratiť. Oheň musí horieť, piesne musia znieť. Združenie obcí zorganizovalo aj tombolu. Jej rodina do nej poskytla cenu, balíčky sladkostí, a tie by deti veľmi rady vyhrali späť.

Odkašľala si.

„Postačí, ak prídem zajtra?“

Za súmraku ľudia zapálili májovú vatru, tesne pred deviatou večer, keď svetlo jarného dňa zmodrelo. Niekoľko chlapov zo združenia obcí si zastalo okolo ohniska a vlialo doň zápalnú tekutinu, plamene vzbĺkli a zahryzli sa do dreva. Horúčava donútila chlapov o pár krokov ustúpiť. Zátoka stmavla, oheň praskal a blkotal, spev znel silno a zreteľne. *Zima sa topí, už je po nej... alebo sa smeje, je jar a večer, slnko sa smeje na život, les, jazero...* Zopár žien z dediny spievalo v kostolnom zbore, vysoké tóny sa splietali s plameňmi v tanci na

pozadí čiernej oblohy a žiariacich tvárí. Dávna spomienka na oheň počas sviatku Valborg: od iskry z ohňa sa jej chytila bunda, jej staršia sestra mávala rukami a búchala po nej, Helene kričala a kričala a Camilla ju udierala po bunde, až kým oheň neuhasila. Na bunde jej ostala čierna diera. Spomínala si, že to bolo na Mlynskom kopci v Jakobsbergu, veľký mlyn sa týčil proti večernej oblohe ako tien a ona si pamätala chlad, keď musela od ohňa odísť, ruku, ktorá ju odtiaľ odtiahla. *Čoskoro sa privalia, purpurové, zlaté, azúrové...*

Ariel stála tesne pri jej nohách, zababušená, akoby stále bola zima. Helene držala dievčatko za plecía, a keď ju rozboleli ruky, pochopila, že ju objíma príliš silno. Malte pobehoval kade-tade a pokúšal sa zadupať poletujúce iskry. O smrti nič nevedeli.

Áno, prichádzam, volá veselý vietor, do krajiny, do neba...

Nedokázala to povedať ani im, ani Jockemu. Jedli hamburgery, ktoré Jocke vonku ugriloval. Potom deti pomohli pri vešaní posteľných obliečok a upratovaní myšacieho trusu po zime. Oznámila im, že zajtra musí odísť do mesta kvôli práci. Ako mala deťom vysvetliť takú vec, čo by im povedala?

Je mi to ľúto, moje zlaté, ale vaša teta zomrela.

Čože? My predsa nemáme žiadnu tetu.

„Prepáčte,“ ozval sa policajt, ktorý si sadol oproti nej. Volal sa Aurel Krawczyk a mal vyše meter deväťdesiat, nohy si musel pod stôl doslova poskladať. Ten bol z dubového dreva a v tom smutnom odtieni, aký sa vyskytuje iba na úradoch. Každá zo štyroch stoličiek v miestnosti bola iná.

„Telo odviezli do ústavu súdneho lekárstva v Solne,“ spresnil a sklonil pohľad do svojich papierov.

„Musím...?“

V autobuse, ktorý sa rútil po diaľnici do mesta, myslela práve na to – či to od nej môžu žiadať. Aby vstúpila do chladnej miestnosti, kde, ako si predstavovala, sa všetko ožýva a je v nej zima, a mož-

no okolo már zažnú svetlo a nadvihnú plachtu, pod ňou sa objaví Charliina rozbitá tvár a jej oči budú prázdno hľadiť na Helene a ešte poslednýkrát v nich uvidí výčitku.

Takže ideš až teraz. Konečne, doriti.

Muž sa usmial a posunul k nej papierový pohár s kávou s mliekom. Láskavosť v jeho očiach jej pripadala pravá.

„Nemusíte ju identifikovať,“ uistil ju, „to sa robilo kedysi. Vieme, že je to ona.“

Otvoril zložku pred sebou a vytiahol fotografiu. Charlie sa na nej odvracala, napoly z profilu. Museli ju odfotiť pred niekoľkými rokmi. Pred fotografom zapózovala, akoby chcela napodobniť nejakú klasickú filmovú postavu, a podarilo sa jej to. Okolo očí mala čosi nesymetrické, čo jej dodávalo zvláštnu krásu. Pohľad do diaľky, ktorý sa dal interpretovať ako hlbokomyselný a zároveň neprítomný.

„Výsledky pitvy budú hotové o niekoľko dní. Správu z technickej obhliadky dostanem do rúk asi v priebehu dneška.“

„Okej.“

Okej? Bola to vôbec odpoveď? Helene sa pokúšala o čosi oprieť pohľadom. Koberec vyzeral trochu rozšliapaný, okno ešte neumyli po zime. Keď tam vonku vykuklo slnko, všimla si prach a dym z výfukov, ktorý sa zachytil na skle. Akú reakciu od nej policajt očakával? Z neustáleho zatínania zubov ju rozbolela čeľusť. Svoj hnev prejavíť nemohla, za žiadnych okolností sa jej nesmel vymknúť z rúk: hnev, že ju tam nakoniec dotiahol, prinútil ju prísť na túto posratú policajnú stanicu! Na prvého mája! A potom nepatrný záblesk čohosi, čo si už dlho nepripomenula, spomienka práve na prvý máj alebo skôr na pocit, že je prvý máj, keď boli v centre mesta a demonštrovali v sprievode s Barbro, ich náhradnou mamou. Nemohli mať viac než osem a desať rokov, panovala tam veselá slávnostná nálada, vo vzduchu sa vznášala jar. Nasledoval obed v čínskej reštaurácii na ulici Drottninggatan. Pečené banány a vanilková zmrzlina, vždy iba v ten jediný deň. Zarazilo ju, že keď pred chvíľou vystúpila z autobusu v centre Sollentuny, uvidela niekoľkých mladých demonštrantov

so zrolovanými transparentmi, smerujúcich do mesta. Ľudia teda stále demonštrujú. Proti čomu? Alebo za čo?

„Kedy ste boli so sestrou v kontakte naposledy?“

„Neviem... možno pred mesiacom alebo ešte dávnejšie. Volala mi.“

„Pôsobila deprimovane?“

„Nie... teda, nemala som pocit, že deprimovane, skôr manicky. Možno. Taká občas bývala.“

Prikývol a zalistoval vo svojich papieroch. Helene si odpila kávy s mliekom, prosila si čiernu, ale nedokázala protestovať. Nesedela predsa v kaviarni.

„Nie je to prvýkrát.“

„Čo?“

„Už sa raz pokúsila zabiť.“

Odrazu pochopila: o mojej sestre sa dozvedia iba to, čo im teraz poviem. Zapiše sa to do tých dokumentov, do úradnej databázy a potom to bude už navždy ako vyryté do kameňa.

„Byt nebol zamknutý,“ čudoval sa. „Zamykala sa?“

„Neviem. Charlie... Camilla nie je práve opatrná. Je to asi možné. Teda, že sa nezamkla. Prečo sa pýtate?“

„Hliadka v byte nenašla žiaden mobil, mala ho?“

„Jasné, že mala. Ten majú predsa všetci, nie?“

„Pamätáte si jej číslo?“

„Áno.“ Helene sa sklonila k taške a zašmátrala v nej. Keď telefón vylovila, uvedomila si, že policajt ju pozoruje, pozeral sa akoby priamo cez ňu, učia ich to tak? Hľadala vo svojich kontaktoch, až prišla po písmeno C, číslo tam však nebolo. Vymazala ho. Spomenula si na príjemný pocit slobody, keď to urobila, keď si pomyslela, že to mala spraviť už dávno.

„Musela som ho stratiť, keď som si vymenila telefón,“ zaklamala.

„Takže ste neboli často v kontakte?“

„Nie, ani nie.“

„Jej operátora nájdeme rýchlejšie, ak budeme mať to číslo, možno váš manžel alebo nejaký iný príbuzný...“

Zvyšok vety už nevnímala. Iba Charliin hlas, ten posledný raz, keď volala.

Odrazu ho počula tak jasne, ale nie v sebe, ako by si človek myslel, ale odniekiaľ zvonku, akoby bola v miestnosti a vyplňala ju celou svojou neprehliadnutelnou prítomnosťou. Helene sa musela odvrátiť. Slnko za oknami zmizlo a obloha bola špinavo sivá, Helene si pritlačila ruku na ústa, aby plač zatlačila kamsi dolu do brucha.

Bolo to pred mesiacom? Nie, viac, možno pred šiestimi týždňami, v tie chladné dni uprostred marca, keď sa zdalo, že sa vrátila zima. Mesto ležalo pod snehom, panovalo neurčité ticho a ona si pomyslela, že zajtra skoro ráno bude jazdiť a hučať pluh, možno ju zobudí už pred šiestou, a to pomyslenie ešte zhoršilo jej zlosť, pretože ak spala menej než sedem hodín, vyviedlo ju to z rovnováhy na celý deň. Rokmi sa naučila, že fungovanie v živote v podstatnej miere závisí od rovnováhy, od jej zachovania. Na tom, že človek vie, kedy bude na stole jedlo, koľko minút mu treba na to, aby dostal dieťa načas do školy, aby sa stihol osprchovať skôr, než zobudí deti, na tom, že oblečenie na ráno si pripraví už večer.

A potom telefón, ktorý to všetko pretrhol. Helene musela vyskočiť z postele, aby zvonenie nezobudilo aj deti. Vždy nasledovalo búšenie srdca. Charliin hlas bol temnejší než jej vlastný.

Bože, veď ešte nie je ani jedenásť, kedy vlastne chodievaš do postele, to chceš prespať celý život?

A potom jej zvyčajné táranie, stará známa pesnička o ich mame a o Argentíne, a nejaké meno, ktoré Charlie vypátrala, teraz už vraj vie, že... no, bohviečo. Nemalo to konca-kraja, hoci Helene jej už pred niekoľkými rokmi zdôraznila, že o to nemá záujem, že to podľa nej nemá zmysel. Raz nadíde deň, keď človek musí dospieť a nechať svoje detstvo za sebou, a ten deň nastal už dávno.

Ja len, že by som si potrebovala požičať trochu peňazí, vysvetlím, sľubujem...

Helene tresla slúchadlom uprostred vety. Tak toto rozhodne nie. Prikázala Charlie, aby jej už viac nevolala, kým neprestane so svo-

jimi chorými predstavami. Človek okolo seba skôr či neskôr musí postaviť múr, aby ho tí ostatní nevyužívali. Helene už viac nechcela požíčiat peniaze, ktoré sa potom vždy akoby vyparili.

Naozaj tresla slúchadlom?

Helene z tašky vylovila vreckovku a vysmrkala sa.

„Prepáčte,“ hlesla.

Policajt ju nechal.

„V byte sme našli pomerne veľa liekov,“ ozval sa potom. „Vedeli ste o nich?“

Aurel Krawczyk k nej posunul balenie liekov. Helene si prečítala názov: Flunitrazepam.

„Patria do skupiny benzodiazepínov, upokojujúcich liekov, predpisujú ich proti úzkostným stavom a nespavosti. Dokonca aj na tlmenie abstinенčných príznakov alebo na posilnenie účinku alkoholu. Tento prípravok sa kedysi volal Rohypnol, predpokladám, že ste o ňom počuli.“

Uprene hľadela na dlhý názov na škatuľke, na číslice, 0,5 mg.

„Volali ho znásilňovacia tabletky.“

„Áno, ale mal aj opačné účinky.“ Obrátil škatuľku v ruke. „Prípravok otupuje city a tlmí strach, ak sa to tak dá povedať. Populárny medzi ťažkými zločincami, dajú si ho tesne pred spáchaním násilného činu. Predsa len, väčšina ľudí má zábrany vojsť s vytiahnutou zbraňou do banky alebo niekoho zabiť. Bola vaša sestra od niečoho závislá alebo do niečoho zapletená?“

„Či bola kriminálnička?“

„Neviem, bola?“

„Nie... prečo sa na to pýtate?“

Helene si kútikom oka všimla menovku, poradie spoluhrások v jeho priezvisku sa jej plietlo. Vyzeral od nej približne o desať rokov mladší, mal sotva tridsať. Zdalo sa jej, že je unavený, ale tak asi vyzerajú všetci v tomto ročnom období. Z nejakého dôvodu si spomenula na prvosienky, ktoré pučali pri chate predtým, než dorazila posledná studená vlna.

Mala pocit, že Charlie ju sleduje ponad plece, *budeš teraz o mne hovoriť v zlom?*

„Charlie... teda Camilla, bola posadnutá niektorými vecami... Občas sa jej to úplne vymklo z rúk, tak to bolo, odkedy si pamätám. Asi to súvisí s tým, že naša biologická mama kedysi dávno zmizla, ešte keď sme boli malé.“

Prestaň ma volať Camilla, prosím, toto meno mi dal ktosi, kto nevedel, kým budem.

„Ing-Marie Sahlinová,“ prečítal vyšetrovateľ v papieroch, „naozaj je vedená ako nezvestná.“

„Pretože ju nemohli vyhlásiť za mŕtvu. Pravdepodobne odcestovala do Južnej Ameriky a zmizla, keď mala moja sestra päť rokov. Ja tri. Vtedy už boli rozvedení, teda naši rodičia.“

„Uf.“ Policajt vyzeral trochu otrasený a potom sa v jeho pohľade prebudila zvedavosť. Spoznala tú reakciu, tú chuť pitvať minulosť, vytiahnuť ju na svetlo a rozobrať ju na časti, nevelmi súcitne skloniť hlavu. Existoval dôvod, prečo o tom pred mnohými rokmi prestala rozprávať. Ľudia o človeku nemusia vedieť všetko. Ich mama zmizla, ujala sa ich však náhradná mama, ktorá robila všetko, čo mohla, zaviedla do ich životov poriadok, starala sa o ne. Barbro ich milovala ako svoje vlastné. Ak by tam teraz Charlie bola, oponovala by, ale ona tu teraz nebola.

„Moja sestra žije... teda žila vo fantázii o sebe a o svete, nevedela rozlíšiť, kadiaľ vedú hranice.“ Helene prstami prešla po balení liekov. „Možno preto brala toto tu.“

„Problémom s týmto tu je,“ povedal Krawczyk, „že ich nepredpísal nejaký lekár, nemajú príslušnú etiketu. Sestra sa k nim musela dostať nelegálne.“

„O tom vôbec nič neviem.“

Helene sa úchytkom pozrela na fotografiu, ktorá stále ležala na stole. Pohľad jej sestry, ktorý mizol kamsi mimo priestoru a času.

„Našli sme majiteľku bytu...“ Listoval v papieroch. „... alebo, lepšie povedané, jej syna, je to dobrý chlap, Ingvar Holm. Vraj nevedel, že

tam vaša sestra bývala. Prenajala si to miesto cez tretiu osobu, čo je proti stanovám bytového družstva. Žiada okamžitý prístup do bytu, povedali sme mu však, že musí počkať, kým zistíme viac.“

Vyšetrovateľ jej posunul kľúč a tlačivo.

„Pečať pravdepodobne odoberieme zajtra, technici tam skončili.“

„A čo to znamená?“

„Že sme zaistili prípadné stopy, či ide o trestný čin. Môžeme sa, samozrejme, obrátiť na nejakého iného príbuzného, ak bude treba.“

„Ďakujem. Ja sa o to postarám.“

Helene si pritiahla formulár a podpísala ho, poťažkala kľúč v ruke. Kým jej policajt po telefóne neoznámil adresu, nevedela ani, že tam Charlie býva. V pamäti jej utkvel obraz niekoľkých vysokých domov, ktoré sa týčili na nejakom kopci.

„Ozveme sa vám, hneď ako tam namontujú obyčajnú zámku, aby ste mohli zájsť po jej veci.“

Niektoré veci sa nemohli zanedbať, napríklad odprevadiť osemročného dieťa do školy. Vrátiť sa domov, pretože to jedenásťročný si zabudlo tenisky. Propagačný materiál o obytnej zóne Jarabina, ktorý musel byť hotový do konca týždňa.

Jarné slnko zalievalo vysoké okná a znásobovalo svoju žiaru na stenách a hladkých písacích stoloch. Helene kývla hlavou smerom ku kolegovi vedľa nej a zapla počítač. Ruben už sústredene pracoval s hudbou v ušiach, obracal trojdimenzionálnu vizualizáciu. Napadlo jej, že tam možno presedel celú noc. Nevidieť na ňom, či spal, alebo nie, na to je príliš mladý, pomyslela si, keď spustila program a klikla na obrázky mestskej radnice v parku Beckomberga.

Na obrazovke sa pomaly objavili rady domov. Kovové farebné tóny, prísne línie fasád. Hmlistá myšlienka, že iní ľudia by si možno v takýto deň vzali voľno, ju však súrila práca. Nový stavebný zákon mal prísť do týždňa. Musela vytvoriť prezentáciu, ktorá by dokázala predať aspoň šesťdesiat percent radových domov vopred, inak stavebná

firma nebude môcť pokračovať v projekte. Keď sa preklikla do izieb a podarilo sa jej nastaviť si správny uhol, tak aby zachytila zeleň za oknami, myšlienky na Charlie sa vytratili. Prostredie parku Beckomberga teraz pôsobilo čarovne zeleno, po storočnej izolácii, počas ktorej tu fungovala psychiatrická klinika uzavretá pred okolitým svetom. Projektu prepožičala meno stará aleja s jarabinami, preto ten názov, bola to jedna z posledných etáp kompletnej premeny oblasti na obytnú zónu.

Helene prešla do trojrozmerného zobrazenia návrhu a upravila smer slnečného svetla. Chcela dosiahnuť, aby do izieb prenikalo čo najviac svetla, potrebovala vytvoriť pocit večného leta. Zosilnila modrú farbu oblohy a priniesla si kávu. Predpoludnie strávila v archíve hľadaním vhodných digitálnych postáv ľudí, ktoré umiestňovala do grafiky, o čosi ich zmenšovala, aby opticky zvýšila stropy, a dokorán otvorila okná, nechala závesy povievať vo vetre, potom zariaďovala byt v štýle dánskej dizajновой klasiky, nechala mladú mamičku, aby po aleji prechádzala s kočíkom. Spoločenstvo, tradícia a obnova. Zväčšila heslo: „Staráme sa o idylu Beckomberg“ a v mysli počula bláznov, mreže a zámky, ktoré im zabráňovali utiecť alebo vyskočiť z okna.

Aký druh smútku treba na to, aby človek urobil niečo také? Šialenstvo alebo zúfalstvo?

Isté obdobie si so záujmom čítala všetko o samovražde v dejinách, literatúre a psychológii. Melanchólia, ako sa uvádzalo v historických záznamoch, je spolu s čistým šialenstvom najčastejšia okolnosť, ako ospravedlniť, že človek spáchal zločin. Horšie bolo, ak osoba vedela, čo robí. Toho, kto na seba vztiahol ruku vedome, mohli odmietnuť pochovať alebo ho vliecť nahého po celom meste a odsúdiť na večné zatratenie.

Bola Charlie šialená?

Helene strávila viac ako hodinu úpravou krátkych textov, hľadala heslá vystihujúce túžby ľudí. Na dosah prírody a zároveň na dosah služieb a mestského života. Atraktívne bývanie pre modernú, uvedomelú rodinu. Kto by nechcel byť uvedomelý a moderný?

Z polície zavolali, práve keď stála v tesnej rozmnožovni. Obklopoval ju hluk a teplo všetkej tej elektroniky. Pečať už odobrali, oznámil jej vyšetrovateľ Krawczyk, a byt na Aspnäsvägene je opäť prístupný. Vraj si tiež prečítal správu od kriminálnych technikov.

„Nič jednoznačne nenasvedčuje, že by sa v byte nachádzal aj niekto iný.“

Z tlačiarne sa pomaly súkali papiere.

Helene vzala nákresy a šla za Peom Ahlsénom, spolumajiteľom architektonického štúdia a zodpovedným architektom projektu. V tejto bývalej fabrike sedel úplne vzađu, a mal preto výhľad na chrbtý všetkých zamestnancov.

Peo po nej vrhol pohľadom a kým tam stála, niečo do papierov naškriabal, spomenul čosi o skrytých riešeníach sietí. Žiadne škaredé zástrčky alebo káble natahané krajom podlahy, to treba zdôrazniť, aj keď to už dnes bol takmer štandard.

„Volali mi z dcérinej školy,“ povedala Helene. „Potrebovala by som si po obede odbehnúť, ale dorobím to večer z domu, keď deti zaspia.“

Prečo nevysvetlila, čo je vo veci? Nechcela, aby tieň Charliinej depresie či šialenstva padol aj na ňu, aby ju stiahol na miesto, o ktoré nestála?

„Jasné, žiaden problém,“ odvetil Peo, ktorý sa medzitým obrátil k obrazovke. Helene si všimla návrh tancujúceho domu umenia.

Zrolovala svoje nákresy a vyšla z kancelárie.

Prešla sa na stanicu Karlberg, ktorá bola za rohom, a nastúpila na vlak do Jakobsbergu.

Domy pôsobili rovnako majestátne, ako si ich pamätala, dôsledok mohutnej výstavby v sedemdesiatych rokoch, časoch, keď o vzdialenosti medzi budovami rozhodoval dosah žeriavov. Oblé tvary im však predsa len dodávali ľudský rozmer, takmer pripomínali sochy.

Šla do kopca. Cítila blatistú zem a psie výkaly, ktoré práve rozmrzli, slabé denné svetlo zmiešané s výfukovými plynmi z cesty Viksjöleden. Všetko vstupovalo priamo do nej. Toto bola naozajstná vôňa

jari, iná než v centre mesta alebo na vidieku mimo Norrtälje, istým spôsobom tuhšia a silnejšia.

Na ihrisku, opretá o nízky plot, ležala kytica narcisov. Zvädnutá ruža.

Helene si čupla, chcela sa pozrieť, či tam nie je nejaký papierik. Zahanbila sa, že na kvety nepomyslela. Prešla rukou po asfalte, ostal tam tmavší flak? Kvety sem priniesol anonym, žiadne posledné zbohom. Otočila sa a zdvihla hlavu k radu balkónov nad ňou. Počítala poschodia, až po desiate.

„Nieкто tam zomrel.“ Niekoľko metrov od nej zastavil vo svojom šliapacom autíčku malý chlapec, možno štvorročný. „Spadla tam teta.“

Helene chcela niečo povedať, ale nevedela čo.

„Na balkóne sa nesmie byť,“ mudroval chlapec a šliapal ďalej.

Kým čakala na výťah, spomenula si, že tu už bola. Dolu v pivnici, v gigantickej garáži, ktorá sa rozprestierala popod všetky domy. Pamätala si nervozitu, keď sa vkrádala dovnútra. Nízky strop a hrubé betónové stĺpy, ktoré niesli celú hmotnosť obrovského domu, nekonečné rady áut. Helene celkom presne nerozumela, prečo ju Charlie berie so sebou, v očiach staršej sestry bola zväčša sopiačkou, ktorej sa nič nehovorí. Dostať sa do garáže bolo ľahké, Charlie zozadu naskočila na korbu pikapu, skrčila sa, aby ju nebolo vidieť v spätnom zrkadle, a hotovo. Potom cez bočné dvere vpustila dnu ostatných. Mali strechu nad hlavou, miesto, kde sa mohli flákať. Partia si ukryla niekoľko vankúšov a diek v zaprášenom aute v rohu s vylomenou zámkou. Helene rozmýšľala, či Charlie občas spávala tu, keď utekala z domu. Musela prisahať na svoj život, že o mieste nikomu nemukne. Potom to aj tak porušila, prezradila Barbro, kde má Charlie hľadať. Sama nevedela prečo a nikdy to nepriznala, napriek tomu, že sa jej Charlie vyhrážala a pritlačila ju k stene. Či to bolo preto, aby potešila Barbro, alebo aby vystrašila Charlie. Chalani v tejto bande smrdeli od cigariet a jeden z nich sa obchytkával s Charlie v aute, pričom si tým akoby iba doberala Helene, pretože keď na seba na sedadle stiahla chalana, pozerala sa na ňu a smiala sa. Žalovala na

ňu, aby sa jej staršia sestra na chvíľu, aspoň niekedy, vrátila domov? Charliina izba ostávala večer čo večer prázdna, a to napriek tomu, že dostala tú väčšiu, a Helene len malú, ktorá pôvodne slúžila ako šatník. Často sa tam vkradla a ľahla si do hrby vankúšov a časopisov, pozerala sa na plagáty Michaela Jacksona v jeho niekoľkých podobách a hrala sa, že je Charlie, že plánuje utiecť a vyraziť na cestu na tom aute v garáži, možno s niektorým z tých chalanov z partie, a potom na ňu zavolala Barbro a Helene sa opäť stala sama sebou a poslúchla.

Výťah s hrkotom zastal na desiatom poschodí. Na dverách vľavo stálo N. Holm, strčila do zámky kľúč a otočila ním, šlo to úplne ľahko.

Na prahu zastala. Pozerala sa do cudzej chodby. Svetlé tapety s ornamentmi, škaredá pokrčená rohožka. Policajti po sebe zanechali šľapaje krížom-krážom, nanosili sem blato a kamienky z dvora. Z vešiačka sklzla kožená bunda. Akoby Charlie iba na chvíľu vybehla, lebo si musela niekam odskočiť.

Tesne predtým, než za sebou zatvorila dvere, začula niekde na schodisku krik. Nebol však ľudský. Vták? Dvere sa vzápätí zatvorili a nastalo ticho.

Nedokázala zachytiť žiaden zvuk, dokonca ani keď sa namáhala. Vlastne áno, hučanie chladničky. Tečúca voda v nejakom potrubí. Čo čakala? Že okolo začuje ozvenu Charlie, že okolo nej, v betónovej bytovke zo sedemdesiatych rokov, budú chodiť duchovia? Musí uvažovať rozumne. Strach predstavoval čosi iracionálne. Je prirodzené, že cíti vinu. Neznamená to, že je vinná. Za svoj život zodpovedá každý sám.

A predsa sa trochu chvela, keď sa zohla, aby zdvihla koženú bundu. Klasický model, taký, aký sa za drahé peniaze predával v značkových obchodoch, ale Charlie ho objavila, ešte kým vyšiel lacno. Na golieri ostala vôňa parfumu. Helene bundu pevne zovrela, nedržala ju v náručí, ale kúsok od seba, aj tak však vôňu cítila a nedokázala zahnať myšlienky na rozdrúzané telo svojej sestry. Charlie mala vždy plno modrín, stačilo, aby ju človek vzal silnejšie za ruku

a už vyzerala, že jej niekto ublížil. Vytvorili sa jej modriny aj po páde?

Helene zavesila bundu na háčik. Odrazu to vyzeralo hrozne škaredo, akoby bunda čakala, že sa jej majiteľka vráti.

Vyzula si čižmy a vošla dnu.

Chodba ústila do kuchyne. Na stole sa vršili noviny a neotvorená pošta. Pri hriankovači boli roztrúsené omrvinky. Zdvihla niekoľko bielych obálok. Daňový úrad, elektrárne, exekútor. Zápach nebol taký silný, ako si predstavovala. Policajní technici museli vyniesť odpadky, Charlie to asi neurobila. Na kuchynskej linke stála bandaska bieleho vína. Helene ním potriasla, na dne trocha ostalo. Niekoľko tanierov a pohárov v dreze, vrečko z odpadkového koša však zmizlo. Otvorila chladničku, skontrolovala dátumy spotreby na niektorých baleniach: šunka, jogurt, otvorené tortelliny. Väčšina z toho by vydržala do konca týždňa.

Helene klesla na stoličku a uprela pohľad na stenu. Flaky na žltkastej tapete. Únava taká ťažká, že sa takmer nedokázala znova zdvihnúť.

Kým opäť skontrolovala čas, prešli viac ako dve hodiny. Hodiny, ktoré uplynuli, zatiaľ čo chodila z izby do izby a nevedela, kde má začať.

Prvú spálňu akoby nepoužívala. Stál tam naskladaný nábytok, pekný, možno zdedený, a škatule s kuchynským vybavením, svietniky, obrazy. Veci, ktoré prenajímateľ bytu chcel držať bokom alebo ich Charlie netúžila mať vo svojej blízkosti?

V kúpeľni vymenili vaňu za sprchu prispôsobenú postihnutým, na umelohmotnej rohožke ešte ostali stopy, na stenu bolo prišraubované držadlo. N. Holmová tu zrejme bývala dlho, videla, ako sa z bytu sťahujú deti. Tak ako to deti zvyknú. To iba Charlie lietala kade-tade bez pevného bodu. Putovala životom chaoticky, s taškou a niekoľkými sťahovacími škatuľami. Tie Helene uvidela, keď vošla do obývačky, nevybalené v kúte.

Z pohovky sa na podlahu zviezlo niekoľko vankúšov. Jedálenský stôl na vzdialenejšom konci pokrývala hĺbba papierov. Kde-tu boli porozhadzované kávové šálky so zaschnutými zvyškami kávy na dne.

Helene jednu šálku zdvihla a opäť položila, znova pocítila tú zlosť. Že upratuje po Charlie. Znova.

Že sestra ani len nedokázala odložiť šálku, kým použila novú.

Z druhej spálne mala výhľad na lesy Järvafältet a na škaredú tep-láreň, na juhovýchode dokonca dovidela k štadiónu Globen. Plach-ty ležali všade naokolo, prikrývka napoly zastrčená pod posteľou. Možno práve s niekým spala, pomyslela si Helene. Alebo mala zlé sny. Možno to spravili policajní technici, keď sledili po byte.

Hľadali stopy, analyzovali zaschnuté telesné tekutiny, jednoducho si robili svoju prácu.

Otvorila šatníky, z ktorých sa vyvalila hŕba šiat. V hromade ro-zoznala šaty a vzory, na ktoré si matne spomínala, záblesky toho, v čom chodievala Charlie. Obnosené saká od Chanela a Diora, čier-ne šaty zo šesťdesiatych rokov a zvonové džínsy zo sedemdesiatych rokov, to, čo našla v secondhande, a kombinovala to, ako by to ni-komu inému nenapadlo. Opäť letmý náznak parfumu, na okamih vyvolal spomienku, no rovnako rýchlo zmizol, rozplynul sa a na-hradila ho iná vôňa. Helene si uvedomila, že všetko musí pobaliť, ale napriek tomu šaty vtisla späť do šatníka.

Znepokojila ju bolesť v spánkoch ako sťahujúca sa páska. Prešla po kuchyni a prehltna jeden Ipen.

Pohľadom sa vyhla balkónovým dverám.

Po chvíli sa vrátila do obývačky. Podišla k stolu, ktorý, zdalo sa, Charlie používala ako pracovný. Ak sa v sestrinom prípade dalo ho-voriť o práci.

Ležali tam stohy papierov, vytlačených dokumentov, článkov. He-lene zdvihla ďalšiu šálku.

Možno tam stále bol, ten posledný list, ktorý by všetko vysvetlil, v niektorom z roztvorených blokov, na porozhadzovaných papie-roch, v textoch naškriabaných na zadnú stranu.

Spoznala Charliin rukopis, písmená sa trochu zakláňali a boli sotva čitateľné. Kto dnes písal rukou? Opatrne siahala tu po papieri, tam po bloku. Jednotlivé riadky, úlomky textov, ktoré sa nikdy nedopíšu.

... bolo ako žeravá láva na jej tele a potom chlad, keď sa odvrátil, a medzi tým viac neexistoval život. Iba dni.

... kvôli čomu by si na všetko zabudla, hodila by si sa do priepasti, kvôli ktorým by si zomrela a chcela umrieť znova?

... a moje výkriky ostanú nevypočuté, pretože medzi nami je more a priepasti a všetko to, čo sa nedá odpustiť.

Helene v ruke skrčila posledný papierik, poéziu alebo čo, možno ďalší začiatok románu, ktorý nenapísala. Charlie o ňom neustále rozprávala, nikdy však nevydala ani riadok. Rozprávala tiež o tom, že napíše scenár pre humoristickú skupinu Killinggänget a urobí si vlastnú talkšou v televízii, vnesie tam závan čerstvého vzduchu.

Zodvihla ešte niekoľko papierov, zalistovala v jednom bloku. Niekde čítala, že iba pätnásť percent tých, ktorí si siahli na život, napíše list na rozlúčku. Taký list patril skôr do kníh a filmov, do príbehov, ktoré mali ľuďom poskytnúť istú útechu a pochopenie.

Nakoniec predsa len podišla k balkónovým dverám a doširoka ich otvorila. Oblohu beznádejne pokrývali husté mraky ako masívna sivá deka nad Jakobsbergom.

Na betónovú podlahu nevstúpila, v živote by nepristúpila ku kovovému zábradliu. Aj tak pocítila závrat a nevoľnosť.

No zároveň akúsi úľavu.

Bolo po všetkom.

Už žiadne podobné rozhovory.

Jasne a zreteľne si pamätala nemocničnú izbu so žltými stenami. Pred siedmimi rokmi. Jednotka intenzívnej starostlivosti, kam prišla na návštevu s taškou mesačníkov, ovocím a penovými autíčkami, to vrecúško pôsobilo v jej rukách idiotsky. Ako keby verila, že lesklý magazín a trocha sladkostí dokážu poraziť smrť. Nechcela však doraziť s prázdnyimi rukami. A Charlie ležala v posteli s rozstrapatenými vlasmi, modravo bledá, vďaka čomu vyzerala ako z porcelánu, taká krehká. Vzala si tabletky a potom si sama zavolala záchranku. Keď jej vypumpovali žalúdok a ona sa prebrala, chcela, aby kontaktovali Helene, to Helene šla k nej do bytu, v ktorom sestra práve bývala,

jednoizbáku z druhej ruky v Blackeborgu, aby jej priniesla náhradné šaty, zubnú kefku a šminky. Aby Helene, ktorá práve sedela na okraji jej postele, bola tá, ktorú môžu kontaktovať. Keď bolo najhoršie, Charlie sa obracala na ňu, hoci sa takmer nestýkali.

Ten, kto sám zavolá a zalarmuje pre seba pomoc, však vlastne nechce zomrieť, či nie? Bolo to len zúfalé volanie o pomoc? Ten, kto sám zavolá, by sa o to nepokúsil znova, tentoraz naozaj?

Helene nenápadne zisťovala prečo.

Charlie pokrčila plecami, odvrátila pohľad.

Hádam si sa sem neprišla hrať na psychologičku?

Ten byt v Blackeborgu. Na záclonách pri posteli sa našli stopy po ohni, začiatok požiaru, ktorý sa našťastie nerozšíril. Prenajímateľ potom Charlie vypovedal zmluvu. Závesy patrili jeho starej mame.

Helene skontrolovala čas.

Prešli dve hodiny a ona ani len nezačala.

Prešla po byte a pozbierala špinavé šálky. Napustila horúcu vodu do drezu a nechala všetko odmočiť. Odtrhla čierne vrece na odpadky z roľky, ktorú mala so sebou, a hodila jedlo z chladničky do odpadkovej šachty.

Odtrhla si ešte jedno vrece a začala papiermi v obývačke.

Zväčša to, ako sa zdalo, boli články, ktoré si Charlie vytlačila z internetu. Musela ísť do knižnice alebo jej s tým niekto pomohol, v byte nemala počítač ani tlačiareň. Veľa článkov bolo v angličtine, z novín *The Guardian*, z BBC a niečoho, čo sa volalo *Buenos Aires Herald*. Všetko sa týkalo Argentíny.

Helene vedela, že sa nemá začínať, keď upratuje, pretože potom nikdy neskončí. Napriek tomu nemohla prehliadnuť jednotlivé slová, vety, ktoré ju nejakým spôsobom prinútili, aby pokračovala ďalšou vetou.

Príbeh, samozrejme, poznala, nikdy sa však tomu, čo sa stalo, nevenovala tak ako Charlie. Boli ešte malé, keď vtedy v sedemdesiatych rokoch v Argentíne zmizlo niekoľko desiatok tisíc ľudí, možno až tridsaťtisíc, mučili ich a zavraždili. Volalo sa to *la guerra sucia*,

špinavá vojna. Procesy so zodpovednými zrejme stále prebiehali. Matky sa dožadovali odpovede na to, čo sa stalo ich deťom, a starí vojaci čelili obžalobám zo zločinov proti vlastnému obyvateľstvu.

Detaily nechcela vedieť, ale nemohla si ich nevšimnúť, o vážnoch, ktorých elektrickým prúdom mučili na pohlavných orgánoch, ktorým sťahovali kožu z chodidiel a zatvárali ich do miestnosti s bojovými psami, o ľuďoch, ktorých zaživa zhadzovali z lietadiel.

Občas Charlie do textov niečo dopísala. Drobné kresby na okrajoch a zakrúžkované slová. Väčšinou to boli mená súdených vojakov, *El Tigre*, Tiger, ako volali jedného, a podobné prezývky. Bol tam aj Had a Lev, Tučniak, a dokonca Delfín. *El Ángel Rubio*, Plavého Anjela, odsúdili na doživotie za únosy a vraždy. Meno *Squatina* si Charlie poznamenala viackrát, zrejme to takisto bolo nejaké zviera, nejaký druh žraloka, pretože na jednom mieste si poznamenala *Squatina* = *Angel Shark*.

Celú kopu papierov hodila do koša a rozmyšľala, nad čím Charlie uvažovala, prečo sa tak trýznila? To preto ďalej nevládala žiť? Jatrila si rany, ktoré mala nechať na pokoji, aby sa mohli zahojiť, bolo to akési pravidelné mučenie, ktorému netreba prepadnúť.

Čo to s tebou je, nechceš vedieť pravdu, chceš prežiť život v klamstve?
Pravda.

Akoby sa dala nájsť v hĺbe článkov, v nekonečnom hrabaní sa v minulosti, kde, ako bolo známe, neexistovali žiadne odpovede.

Helene zhŕňala hŕbu za hŕbou do odpadkového vreca.

Neexistovali ani len dôkazy, že by ich mama niekedy do Argentíny odcestovala. Iba sa to hovorilo. To Helene povedali, keď trochu vyrástla.

Ich matku Ing-Marie Sahlinovú vyhlásili za nezvestnú v novembri 1977, a ako čas plynul a ona sa neobjavovala, švédska polícia a ministerstvo zahraničných vecí sa obrátili na argentínske úrady. V krajine po nej neboli žiadne stopy. Letecké spoločnosti vo Švédsku a zvyšku západnej Európy sprístupnili svoje záznamy, ale nikto menom Ing-Marie Sahlinová v danom čase do Argentíny necestoval.

Nepodarilo sa ani vypátrať argentínskeho muža menom Ramón. Do Jakobsbergu prišiel ako utečenec a ich mama sa do neho zrejme zamilovala. Niekoľko kamarátov na ľudovej vysokej škole v Jakobsbergu tvrdilo, že obaja museli odísť do Argentíny, o dôvodoch však nechcel hovoriť nikto. Vyhlásili tam výnimočný stav, nebola to krajina, odkiaľ človek utiekol a potom sa do nej vrátil.

Pravdou – ak by sa malo hovoriť o pravde – bolo, že ich mama opustila skôr, než Helene vyrástla dosť na to, aby si ju pamätala. Neuchovala si v pamäti jej tvár, ani len tón jej hlasu, vôbec nič. Iba prázdno, nič tam neexistovalo. Taká bola pravda.

Barbro, naopak, v jej pamäti existovala.

Mama žije pre svoje deti. Bola čistá láska a starostlivosť, samu seba kládla na druhé miesto. Mama, ak sa tak chcela nazývať, skrátka musela byť mamou.

Helene sa prehrabala v ďalších fotografiách a na jednej spoznala Ing-Marie, ako sa smeje uprostred trojčlennej skupiny, vlasy si začesala dozadu. Vyblednuté farby, sedemdesiate roky. Bola taká... živá. Na okamih sa jej zdalo, že tam vidí svoju mladšiu kópiu. Helene si nikdy predtým neuvedomila, ako sa na seba podobajú, možno preto, že fotografiu svojej mamy naposledy videla pred veľmi veľa rokmi. Ak nejaké fotografie existovali, boli uložené v škatuli na povale. V takej, ktorú človek nikdy nerozbaľuje, iba presúva z povaly na povalu, keď sa sťahuje.

Helene obrátila fotografiu, ale nestálo tam nič o tom, kto sú tí ostatní, iba pečiatka, taká nezreteľná, že rok sa už nedal prečítať.

Obrázok vložila do škatule spolu s niekoľkými ďalšími fotografiami Charlie, ktoré našla, s jej starým vysvedčením, peňaženkou, pasom a s niekoľkými blokmi zo školy, hoci nevedela, načo by sa mali zachovať práve tie.

Povrch stola nakoniec upratala a vrece na odpadky bolo plné, zviazala ho a vyniesla do chodby.

Ochladilo sa. Šla zatvoriť dvere na balkón a zastala v nich. Niekoľko starých kvetináčov naskladaných v rohu, zložená stolička.

Vkráčala Charlie do prázdna priamo, potáčala sa, pochybovala?

Betón ju chladil cez ponožky, dva, tri, štyri kroky k zábradliu. Helene sa chytila kovovej tyče, pozrela sa dolu. Dvor mal súmerný tvar a pripadal jej ďaleko. Ihriská a živé ploty, kruhy a priame línie. Ostrovček zvlnenej zelene. Oddelený iba tenkým plotom.

Opatrne sa trochu naklonila, aby dovidela na miesto dopadu a odhadla vzdialenosť. Vtedy začula zvuk zvnútra bytu. Na sekundu sa jej zazdalo, že zábradlie povolilo. Odstúpila a otočila sa, počúvala.

Zvuk sa šírila z chodby. Kľúč v zámke. Potom prievan, keď sa otvorili vchodové dvere.

„Haló,“ zvolala Helene.

Žiadna odpoveď.

Urobila niekoľko krokov dovnútra, cítila, ako jej tlčie srdce. V chodbe stál nejaký muž a uprene sa na ňu pozeral.

„Čo to má byť, doriti... Nečakal som, že tu niekto bude.“

„Kto ste?“ Helene si uvedomila chlad z balkóna, obrazy Charlie, ktorej jej prebehli myslou, pocit, že padá. „Čo tu robíte?“

Vyzeral o niekoľko rokov starší než ona, oblečené mal obnosené vojenské nohavice a sprané tričko, špinavé blond vlasy po plecía.

„Ste od polície?“ zisťoval.

„Mám tu upratať a postarať sa o jej veci.“

Helene sa musela premáhať, aby jej nepreskakoval hlas. Muž chvíľu prešľapoval na mieste, skúmavo sa na ňu pozeral. Potom sa na okamih rozžiaril.

„Ja vás poznám. Vy ste Charliina sestra, však? Chodili ste na Mlynskú školu.“

„A vy ste kto?“

Zriedkavo si pamätala ľudí z predošlých čias, možno preto, že na nich nemyslela. Jej školské roky boli riedko zaľudnené deťmi bez mena, ktoré nikdy nevidela dospievať.

„Uffe,“ predstavil sa a zaštrngotal kľúčmi. „Uffe Rainer. Videl som, ako policajní technici ráno odišli. Napadlo mi, že sa sem pozriem, či by som si mohol vziať svoje veci.“

„Aké veci?“

„Bývam tu, rovno nad ňou.“ Palcom ukázal dozadu. „Charlie mi dala kľúče. Aby som na to dozrel a tak, keď nebola doma. Pomáhal som jej.“

„Dobre,“ pritakala Helene. „Tak mi ten kľúč môžete vrátiť.“

„Čo povedali policajti? Našli niečo?“

„Nie, čo by mali nájsť?“

Muž sa zadíval smerom do kuchyne. Bol oveľa vyšší než ona, vy-
húknutý, akoby chatrný.

„Kedy ste sa s ňou naposledy stretli?“ opýtala sa Helene.

„V ten istý deň. Človeku nejde do hlavy, že... Doriti.“

Videla, že jeho oči sa zablyštali, stisol čeľusť.

„A čo hovorila? Všimli ste si niečo?“

„Ako to, všimol?“ Hrýzol si nechty, pohľad mu poľetoval sem
a tam.

„Áno, čo myslíte?“ pokračovala Helene podráždene. „To, čo si člo-
vek všimne na niekom, kto sa rozhodne skočiť z okna. Povedala zbo-
hom, mrzí ma to? Alebo mlčala, pôsobila nepríčetne? Niečo ste si
museli všimnúť.“

„Prečo to vravíte? Prečo vravíte, že si siahla na život?“

Pohyboval sa nepokojne, niekoľko krokov sem a niekoľko krokov
tam, pohľad mu celý čas blúdil po byte.

„Nebolo na nej nič zvláštne,“ povedal.

„Aha, tak nebolo.“ Helene odišla do kuchyne po tašku položenú
na stoličke, vytiahla z nej mobil a okamžite sa cítila bezpečnejšie.
„Prečo do seba nahádzala kopu upokojujúcich liekov, ak jej nič ne-
bolo, prečo vyskočila? Kto si inak myslíte, že ste, že sem môžete len
tak vliezť?“

„Dokelu.“

Muž smeroval do kúpeľne. Mala právo vyhodiť ho, ohlásiť neopráv-
nený vstup?

Príblížila sa ku vchodovým dverám. Spomenula si na Malteho, na
Ariel. Vyzdvihnúť ich a nakúpiť na obed mala opatrovatelka, Hele-

ne ešte hodnú chvíľu nikomu nebude chýbať. Jockemu poslala esemesku, že môžu začať bez nej.

„Čo hľadáte?“ vyzvedala a stisla mobil v ruke.

Prudko sa otočil, v očiach mal čosi divoké.

„Čo vraveli policajti?“ opýtal sa. „Čo našli, keď to tu prehľadali? Museli vám o tom predsa povedať. Ste jej sestra.“

Keď zodvihol ruky, Helene urobila dva kroky dozadu.

„Boli sme takto...“ povedal a preplietol si prsty, jeho hlas preskakoval, akoby sa šiel čochvíľa rozplakať. „Spriaznené duše, chápete?“

Potom sa pretisol okolo nej na schodisko. Pred svojimi dverami zastal a obrátil sa.

„Nie je to tak, ako hovoria. Umrieť bolo to posledné, čo Charlie chcela, a ak vám to nie je jasné, tak ste ju nepoznali.“

Kým muž zatvoril dvere, Helene úchytkom zazrela, ako tam vnútri zatrepotal krídlami veľký vták. Na schodisku sa ozvalo štuknutie a potom opäť nastalo ticho.

Keď vynášala vrecia ku skladisku komunálneho odpadu, už sa zotmel. Všetko vysypala do jedného veľkého kontajnera a nechala dvere, aby sa zabuchli. Potom si zavolala taxík.

Adresu v sebe mala ako naprogramovanú, chodila jej po rozume, vyslovila ju bez rozmýšľania. Ulica Veckovägen 33 vo Västerby, maximálne dva kilometre odtiaľto.

Jediný domov, ktorý, ako sa jej zdalo, v detstve mala.

Domy bytového družstva HSB okolo obrovského dvora. Pamätala si ich sivé, teraz však boli natreté jasnejšími farbami. Na balkóne kvitli v kvetináčoch narcisy a fialky, tak ako vždy. Keď hrozilo, že v noci bude mrznúť, Barbro ich večer prenášala dovnútra a ráno opäť vykladala, hoci chlad im neprekážal.

„Ale, zlatá moja,“ zvolala a odsunula jej z tváre prameň vlasov.

Opäť ju vzala do náruče, pevne objala.

„Prečo si neprišla už včera?“

Helene sa odtiahla a zviezla sa na stoličku v chodbe. Kým sa vchodové dvere zatvorili, v prievane slabo zašuchotali prázdne ulity. Sto-

lička bola z osemnásteho storočia, vyrezaná z jediného kusu dreva, Barbro ju zdedila od svojho starého otca z matkinej strany. V tomto byte mala každá jedna vec svoju históriu, predkovia a matky, ako aj vlastné spomienky Barbro na detstvo prežívali vo vázach a v starých látkach, ktoré sa prešivali na nové účely. Helene sa vždy strašne bála, že niečo rozbije, že vytrhne spomienku, ktorá potom zmizne a už sa nikdy nevráti.

„Nezdržím sa. Len som to nechcela vravieť do telefónu.“

A prečo nie? Nebolo lepšie prijať takú správu bez toho, aby človek musel bojovať so svojimi reakciami ako Barbro v tomto okamihu? Tvár jej zbrázdili hlboké vrásky, ruky sa jej pred ústami rozochveli. Helene po prvýkrát uvidela, ako veľmi už zošedivela.

„A to sme sa naposledy tak pohádali.“ Barbro sa sťažka zviesla na skrinku, ktorú mala práve poruke. „Camilla sa mi už niekoľko rokov neozvala, zdráhala sa so mnou hovoriť, a potom sa odrazu objavila, kričala a vystrájala. Chce svoje veci, nástojila, chcela, čo jej patrí. Nevedela som, o čom to hovorí, ale ona vytrhávala zásuvky zo skrine a brala ich so sebou...“

Rukou pohodila smerom k obývačke, k sekretáru. Jej hlas bol zronený, tak ako pohľad v jej očiach, keď zdvihla hlavu.

„Chcela som vám to dať, keď budete dospelé.“

„Dať nám čo? Dospeli sme pred dvadsiatimi rokmi.“

„Len nejaké fotografie, a potom chcela porcelán, ten jej v byte chýbal alebo ho jej vzal prenajímateľ, asi sa bál o svoje veci.“ Barbro sa musela chytiť dverí, aby opäť dokázala vstať. Mala problémy s bedrami a v posledných rokoch sa to stále zhoršovalo. „Camilla nebola v poriadku. Videla som to na nej, ale čo som mohla robiť? Neozvala sa, a keď sem prišla, tak lietala hore-dolu a kričala, že mám držať hubu, pretože s vašou rodinou nemám nič spoločné.“

„Neznášala, keď ju volali Camilla.“

„Vždy sa s ňou ľahko vychádzalo. Nie ako s tebou.“ Barbro si jednu ruku pridržala za chrbtom, keď sa uberala do kuchyne. „Ale musíš si niečo dať.“

Helene šla za ňou. Videla, ako z chladničky vyberá hrudku syra zabaleného do plastu z obchodu. „Alebo sa chceš poriadne najesť?“

„Nie, to je v poriadku, ďakujem, musím ísť domov. Ja... oni nič nevedia. Nepoznali ju.“ Helene sa zviezla na kuchynskú stoličku, svoje staré zvyčajné miesto pri stene. Keď bola doma Charlie, mala svoje miesto pri okne. *Volaj si to, ako chceš, tamto nie je môj domov.*

„Predstav si, aký Valborg bol tento rok tu v Jakobsbergu,“ rozprávala Barbro, kým dávkovala čaj do kanvice. „Nieкто zapálil vatru ešte noc predtým, takže keď na Mlynský kopec prišli všetky rodiny s deťmi, čakala ich kopa popola. Niekoľko z nás sa pokúsilo spievať aj tak, ale bolo po nálade. Kto urobí také niečo, rozumieš tomu?“

Helene ju počúvala akoby z diaľky. Pozerala sa von oknom, na balkón, ktorý čakal, kým sa bujne rozkvitne. Barbro pred odchodom na dôchodok pracovala ako kurátorka, na dovolenku chodievala na záhradnícke cesty do Holandska a do Japonska a domov pašovala semená a sadenice, o ktoré sa niekedy delila. Helene ich zasadila a zabudla, odkiaľ pochádzajú.

„Moje deti ju nikdy nestretli,“ povedala. „A teraz je neskoro.“

„Všetci robíme, čo sa dá, podľa našich schopností, a čo pokladáme v danej chvíli za najlepšie.“

Barbro si sťažka vzdychla a sadla si na ďalšiu z drevených stoličiek, ktorú zdedila po svojej mame. Helene si pamätala staručkú ženu, *môžete ma volať stará mama, ak chcete, hoci vlastne nie som vaša stará mama.* Sama svojim deťom nikdy nehovorila, aby Barbro volali stará mama, bola to pre ne iba Barbro. Charlie nikdy nebola prítomná. O nej sa nikdy nerozprávali.

Zafaté ticho. Prázdno bez slov. Syr ostal nedotknutý.

„Vie nieкто viac o tom, čo sa stalo?“ opýtala sa Barbro nakoniec.

„Spáchala samovraždu,“ odvetila Helene a zaškrabla nechťom do okraja stola. „Polícia to vyšetruje, chcú, samozrejme, zistiť, aká bola a tak, to asi robia vždy.“

„Musia, také majú predpisy.“